

Základní škola a Mateřská škola Čistá, okres Svitavy
Školní preventivní strategie
Účinnost od 1. 9. 2016

Naše základní škola je málotřídní s pěti postupnými ročníky ve třech třídách. Spojení ročníků je určeno počtem dětí v jednotlivých ročnících a je upřednostňován samostatný první ročník.

Škola má zpracován Minimální preventivní program a ve výroční zprávě je každoročně vyhodnoceno řešení sociálně patologických jevů ve škole i opatření daná Minimálním preventivním programem.

Minimální preventivní program je plněn průběžně a pořádané akce jsou součástí měsíčních plánů školy.

1. Preventivní opatření

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. V případě potřeby doporučí učitel žákovi pomoc výchovného poradce. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy a se školním poradenským pracovištěm. O řešených problémech informuje ředitelku školy.

Skupinová práce

Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí **týmové práce, řešení konfliktu** (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu). Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo **diskutovat** na základě pravidel diskuse, **sdílet** své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Umožňuje intenzivní spolupráci žáků. Žáci se navzájem poznávají a dokáží spolupracovat podle svých schopností.

Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostacích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka. Pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu.

Komunikace s rodiči, veřejností

Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace. Rodiče mají také možnost navštívit výuku, poznávají tak prostředí školy a lépe tak chápou potřeby svých dětí ve škole.

Pro rodiče žáků pořádá škola i jednotlivé třídy mimoškolní akce, při nichž dochází i k neformální komunikaci učitelů s rodiči a bližšímu poznání rodinného zázemí žáků.

Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Spolupracuje s výchovnou poradkyní, s metodikem prevence a s rodiči. Závažné případy konzultuje s ředitelkou školy.

Řešení přestupků

Porušování školního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, je klasifikováno jako hrubý přestupek a je hodnoceno podle školního řádu. Jsou sledovány i další rizikové chování - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm.

V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem za přítomnosti výchovného poradce a ředitelky školy,
2. jednání s rodiči na úrovni výchovné komise za přítomnosti pracovníků OSPOD,
3. doporučení kontaktu s odborníky,
4. v případě dealerství oznámení Policii ČR.

Zveřejnění informací

Informace budou zveřejňovány na nástěnce ve vestibulu školy. Informace obsahují důležitá telefonní čísla a adresy (linky důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do Minimálního preventivního programu.

2. Personální zajištění prevence

Výchovná poradkyně

Výchovná poradkyně koordinuje s metodičkou prevence aktivity školy v oblasti prevence. Výchovná poradkyně navrhuje výchovná a preventivní opatření, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci. Zaměřuje se na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Metodička prevence

Metodička prevence spoluvytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice rizikového chování ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci minimálního preventivního programu.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Spolupracují s výchovnou poradkyní a s metodičkou prevence. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Ředitelka školy

Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

3. Potřebnost strategie

Škola nepřejímá zodpovědnost za výchovu ke zdravému životnímu stylu. Škola rodičům jen pomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí. Prevence založená ve společnosti předpokládá řadu spolupracujících složek. Vedle rodiny a školy jsou to orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení, poradenské instituce ve školství, policie, kulturní střediska, zájmové organizace, apod. Škola usiluje o integraci primárně preventivních aktivit, které sama poskytuje, se službami specializovaných zařízení.

Za problémy v oblasti primární prevence u žáků považujeme:

- nechut' pedagogů vyvíjet aktivity, které nepřinášejí okamžitý viditelný výsledek – nedostatečná třídnická práce s kolektivem třídy,
- nedostatečné využití stávající legislativy,
- absence prevence v rodinách, absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví,
- podceňování primární prevence,
- prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků,
- nedostatečné pravomoci školních metodiků prevence.

4. Cíle strategie

a) dlouhodobé

Základními cíli strategie primární prevence rizikového chování jsou:

- podpora výchovy ke zdravému životnímu stylu,
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí,

b) střednědobé

- Zkvalitňování spolupráce rodiny a školy.
- Další vzdělávání metodicky prevence.
- Školní preventivní strategii a Minimální preventivní program naplňovat při práci s třídními kolektivy i s jednotlivými žáky.

Cílem působení v oblasti prevence rizikového chování je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům,
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí,
- přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi,
- schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů,
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám,
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek.

c) krátkodobé

- Sledování potřeb v oblasti primární prevence.
- Zkvalitňování práce třídních učitelů při práci s kolektivem třídy.

Prevence rizikového chování zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- a) násilí a šikanování,
- b) záškoláctví,
- c) kriminality, delikvence, vandalismu aj. forem násilného chování,
- d) ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže,
- e) xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu,
- f) užívání návykových látek (alkoholu a kouření), anabolik, medikamentů a dalších látek,
- g) patologického hráčství (gambling),
- h) diváckého násilí,
- i) komerčního sexuálního zneužívání dětí,
- j) syndromu týraných a zneužívaných dětí,
- k) sekt a sociálně patologických náboženských hnutí,
- l) netolismu – chorobná závislost na televizi, počítačových hrách, mobilním telefonu, zábavě na internetu – chatování, facebook, e-maily.
- m) hazardní hraní,
- n) problémové situace týkající se žáků s PAS (poruchy autistického spektra).

5. Vymezení cílové skupiny

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 5. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k žákům ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům - výchovná poradkyně, metodička prevence.

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče.

6. Způsob realizace

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Klíčové vyučovací oblasti jsou

- oblast přírodovědná (např. biologie člověka, vliv nezdravého životního stylu na lidský organismus)

- oblast zdravého životního stylu (např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- oblast společenskovední (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- oblast rodinné a občanské výchovy (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže)
- oblast sociálně právní (práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- oblast sociální patologie (delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikánování, rasismus apod.)

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

Český jazyk

Informatika

Prvouka

Přírodověda

Vlastivěda

Výtvarná výchova

Tělesná výchova

7. Znalostní kompetence žáků

1. – 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti rizikového chování

4. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- vědí, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

8. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

Program je zaměřen na:

1. – 5. ročník;

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli,
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků,
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti,
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů,
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry,
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu),
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“,
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě,
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci ZŽS – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami,
- základy etické a právní výchovy,
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení,
- všestranný rozvoj osobnosti žáka,
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.-patologických problémů ve třídních kolektivech,
- důraz na spolupráci s rodiči,
- široká nabídka volnočasových aktivit,
- ekologická výchova,
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních atd.

9. Vyhodnocení preventivní strategie

Vyhodnocení výsledků uskutečňovaného procesu změn

- zhodnocení psychosociálního klimatu ve škole, kázně a případně i prospěchu žáků
- zhodnocení posunu v postojích a hodnotových systémech dětí
- zhodnocení výskytu rizikového chování ve škole

Proces změn bude vyhodnocován průběžně.

V Čisté 30. 8. 2016

Projednáno na pedagogické radě 30. 8. 2016

Účinnost od 1. 9. 2016

Mgr. Ilona Chlebounová
metodik prevence

Mgr. Miloslava Siglová
ředitelka školy